

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії
та міжнародних відносин

О.М. Маклюк
(ініціали та прізвище)

(підпис)

«29» серпня 2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРЧИХ КАМПАНІЙ
(ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИЙ ТА ЗАПОРІЗЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР)**

підготовки магістра
денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Країнознавство
(назва)

спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань 29 Міжнародні відносини
(шифр і назва)

**ВИКЛАДАЧ: Шиханов Руслан Борисович, кандидат історичних наук, доцент, доцент
кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин**

(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

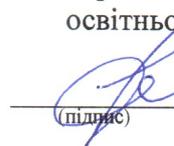
Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин

Протокол № 1 від "26" 08 2025 р.
Завідувач кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин

(підпис)

С.С. Черкасов
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної /
освітньо-наукової програми

(підпис)

А.В. Омельченко
(ініціали, прізвище)

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: *ars.720427@gmail.com*

СЕЗН ЗНУ повідомлення:

Google Meet: *meet.google.com/obu-zjaq-bgj*

Zoom: PMI: 261 952 7071, Login: 5BGtT1

Телефон: 8-061-228-76-39 (кафедра)

Інші засоби зв'язку: *Facebook Messenger*

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин: місто Запоріжжя, проспект Соборний, будинок 74, 5-й навчальний корпус ЗНУ, аудиторія 304 (3-й поверх)

1. Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Організація та проведення виборчих кампаній (загальнодержавний та Запорізький регіональний вимір) є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння сутності, етапів, стратегії та тактики виборчих кампаній, засвоєння виборчих і передвиборчих технологій, основ виборчого менеджменту та політичного PR. Дисципліна спрямована на підготовку фахівців, здатних ефективно планувати, організовувати й аналізувати виборчі процеси з урахуванням національних і регіональних особливостей.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: формування системного уявлення про принципи планування, організації та управління виборчими кампаніями; опанування сучасних технологій мобілізації матеріальних, фінансових і людських ресурсів для ефективного проведення виборів; засвоєння знань щодо структури виборчого штабу, його функцій, управлінських завдань та внутрішньої координації; ознайомлення з актуальними виборчими технологіями, інноваційними комунікаційними інструментами та методами політичного маркетингу; поглиблення знань законодавчої бази, нормативних актів, джерел і наукової літератури з питань виборчого процесу на загальнодержавному та регіональному рівнях; розвиток практичних навичок застосування стратегічних і тактичних методів ведення передвиборчої кампанії; формування компетентностей у сфері створення та підтримки позитивного іміджу кандидата або політичної партії; набуття досвіду ефективної взаємодії із ЗМІ та використання медійних технологій у виборчих процесах; удосконалення аналітичних здібностей для самостійного дослідження сучасних політичних процесів, внутрішньої та зовнішньої політики держав; підготовка здобувачів до здійснення лекторської, консультативної та експертно-аналітичної діяльності у сфері виборчих технологій.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	Вибіркова	
Семестр	3-й	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	12 год.	
Семінарські / Практичні / Лабораторні заняття	12 год.	
Самостійна робота	66 год.	
Консультації	<i>Згідно графіку проведення консультацій, затвердженого кафедрою (дистанційно)</i>	
Вид підсумкового семестрового контролю	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13875	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
<p>Компетентності:</p> <p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин</p> <p>ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.</p> <p>СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.</p>	<p>Інформаційний, пояснювально-ілюстративний, проблемний, пошуковий, аналіз і синтез, індукція і дедукція, спостереження тощо на основі використання студентоцентризованих, проблемно-орієнтованих технологій та підходів, зокрема проблемно-орієнтоване навчання на основі проєктів, мультимедійні методи, мережеві технології, аудіовізуальний метод, електронні презентації, індивідуальна робота, аналіз літератури та джерел, постановка проблеми та визначення її актуальності, здійснення наукового дослідження із дотриманням норм академічної доброчесності.</p>	<p>Поточний контроль передбачає усне обговорення принципів та методів наукового дослідження та вирішення практичних задач під час аудиторних занять (аналіз літератури та джерел, постановка проблеми та визначення її актуальності, здійснення наукового дослідження із дотриманням норм академічної доброчесності).</p> <p>Теоретичний підсумковий контроль – співбесіда (у разі дистанційного навчання – змішана з підсумковим тестом).</p> <p>Підсумкове практичне завдання – індивідуальне науково-дослідне завдання з проблем організації та проведення виборчих кампаній.</p>

<p>Результати навчання:</p> <p>РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.</p> <p>РН17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.</p> <p>РН19. Надавати експертну оцінку з міжнародних проблем як глобального, так і європейського рівня.</p>		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ

Тема 1. Виборча кампанія її суть та складові. Підготовка виборчої кампанії. Ресурси виборчої кампанії.

Суть, структура, мета та завдання курсу. Вимоги до курсу та методика оцінювання знань. Огляд літератури.

Виборча кампанія. Цілі, завдання та фактори виборчої кампанії. Моделі та типи виборчої кампанії. Засади, принципи, сучасні підходи організації та проведення передвиборчих і виборчих кампаній. Організаційно-структурні основи передвиборчих і виборчих кампаній. Підготовка виборчої кампанії. Етапи виборчої кампанії (підготовчий, стартовий, процесуальний, фінішний). Електоральні ресурси. Матеріальні та нематеріальні ресурси виборчої кампанії. Адекватність ресурсів поставленим цілям. Базові та похідні ресурси. Фондрайзінг. Фактори успіху виборчої кампанії. Установка кампанії (коефіцієнт перемоги). Особливості проведення виборчих кампаній на регіональному рівні (кейс Запорізької області).

Тема 2. Стратегічне планування виборчої кампанії. Виборча стратегія та тактика.

Стратегія та тактика виборчої кампанії. Загальні принципи стратегії. Складові виборчої стратегії. Різновиди виборчих стратегій Стратегічне планування. Етапи планування. Моделі планування в політичному маркетингу. Політичний та виборчий маркетинг. Зовнішнє середовище виборчої кампанії. Електоральне поле. Виборча спільнота та її налаштованість. Цільова група виборців. “Хиткі виборці”. Адресна виборча кампанія. План-графік виборчої кампанії. Рекламна кампанія та рекламна стратегія. Графік розміщення реклами. Медіа-план виборчої кампанії. Бюджет виборчої кампанії. “Ціна кандидата”. Тактика виборчого ПР. Безпека виборчої кампанії. День виборів. Контроль за виборами. Спостерігачі. Екзит-пол. Паралельний підрахунок голосів.

Тема 3. Структура та завдання виборчого штабу. Конкуренти та союзники. Добровольці та агітатори.

Менеджмент виборчої кампанії. Виборчий штаб та його структура. Підходи до організації та функціонування виборчого штабу. Керівник (менеджер) виборчої кампанії,

начальник виборчого штабу. “Кухонний кабінет”. Виборча команда. Аналіз конкурентів: мотиви участі, типи, оцінка ”ваги”. Моніторинг діяльності конкурентів. Добровольці: їх залучення та методи роботи з ними. Підготовка, організація та правила роботи агітаційної команди. Кампанія “Від дверей до дверей”.

Тема 4. Виборча комунікація. ЗМІ та вибори. Інформаційні хвилі виборчої кампанії.

Форми, методи і прийоми впливу на електорат. Політична реклама та її види. Ефективність реклами. Пропаганда й агітація: їх правова регламентація. Підготовка передвиборчої пропаганди. Типи контактів з виборцями. “Ходіння в народ”. Організація зустрічей з виборцями. Презентація. Визначення порядку денного. Публічний виступ. Підготовка кандидата до виступу перед виборцями. Форми виборчої агітації. Друковані матеріали виборчої агітації: їх види та вимоги до них. Візуальна реклама. Форми виборчої агітації в ЗМІ. Теле- та радіорекламування. Мас-медіа і вибори. Доступ до ЗМІ під час виборів. Законодавче регулювання виборчої агітації в ЗМІ. Цензура. Правила виборчої комунікації. Ньюзмейкінг. Підготовка матеріалів для ЗМІ. Прес-конференція. Електронні ЗМІ. Інтернет і вибори. Сучасні інформаційні технології у виборчій кампанії. Інформаційна війна. Інформаційні хвилі виборчої кампанії.

Змістовий модуль 2. СУЧАСНІ ВИБОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ

Тема 5. Технологія “розкрутки” міфу та ідеї. Формування іміджу лідера чи партії (блоку).

Психологічні основи виборчої кампанії. Кандидат у депутати. Ринок кандидатів. Попит на кандидата. Особисті якості кандидата (особистісні ресурси) кандидата. Якість кандидата. Імідж та його різновиди. Основні принципи формування іміджу. Оптимізація іміджу. Іміджологія. Іміджмейкінг. Іміджмейкер. Образ кандидата. Типаж кандидата. Символ. Міф. Іміджеві легенда. Імідж політичного лідера та політичної партії. Теле- та радіоімідж. Вимоги до теле- та радіовиступів та інтерв'ю. “Зона Уейта”. Іміджеві стратегії. Технології “розкрутки” міфу та ідеї. PR-кампанія та її складові. Формування позитивного іміджу лідера чи партії (блоку). Реагентність партії Створення передвиборчої програми. Стратегічна галузь впливу.

Тема 6. Сутність та класифікація передвиборчих та виборчих технологій.

Класифікація та характеристика передвиборчих та виборчих технологій. “Чисті” та “брудні” виборчі технології. Офіційні (законні) та неофіційні (незаконні) виборчі технології. Базові та диференційні виборчі технології. PR-технології. “Білий”, “чорний”, “сірий”, “жовтий”, “червоний” PR. PR і супутні науки: паралінгвістика, проксеміка, кінетика, поглядознавство. Виборча геометрія. Адміністративний ресурс. Спеціальні форми та методи впливу на електорат. Психотехнології. Психологічні війни. Маніпулювання свідомістю. Нейролінгвістичне програмування. Поведінка кандидата в умовах компрометуючого впливу. Правила оборони у виборчих кампаніях. Спін-технології.

Тема 7. Базові та диференційні виборчі технології. Виборче мистецтво.

Базові та диференційні виборчі технології. Соціологічні виборчі технології. Виборче мистецтво, виборчі заповіді Сегела. Зарубіжні та вітчизняні школи виборчого PR. Виборчі технології на пострадянському просторі. Виборчі технології в українській виборчій практиці.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття / роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Лекція 1	Тема 1. Виборча та передвиборча кампанії	4		1 раз на 2 тижні / тиждень 1
Лекція 2	Тема 2. Етапи виборчої кампанії	4		1 раз на 2 тижні / тиждень 3
Лекція 3	Тема 3. Виборча команда та виборчий штаб	4		1 раз на 2 тижні / тиждень 5
Семінарське заняття 1-6	Тема. Назва*	12		1 раз на 2 тижні / тиждень 1-10
Самостійна робота 1-6	Тема. Назва*	66		1 раз на 2 тижні / тиждень 1-10

* **Примітка.** Перелік питань/завдань до практичних/семінарських занять та самостійної роботи розміщено в СЕЗН ЗНУ

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття / роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Поточний контроль				
Семінарське заняття №1	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	5
Семінарське заняття №2	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	5
Семінарське заняття №3	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	5
Семінарське заняття №4	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	5
Семінарське заняття №5	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	5
Семінарське заняття №6	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	5
Самостійна робота №1	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	4
Самостійна робота №2	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	4
Самостійна робота №3	практичні: есе, порівняльний аналіз,	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	4

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
«Організація та проведення виборчих кампаній
(загальнодержавний та Запорізький регіональний вимір)»

	ситуаційна задача			
Самостійна робота №4	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	4
Самостійна робота №5	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	4
Самостійна робота №6	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	4
Модульна контрольна №1	Тест	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Модульна контрольна №2	Тест	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Усього за поточний контроль	14			60
Підсумковий контроль				
Залік	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: розміщено у СЕЗН ЗНУ		20
	Практичне завдання	Зміст, вимоги до оформлення розміщено у СЕЗН ЗНУ		20
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна:

Васильченко С., Зальцберг, Ю. Оптимізація виборчих процесів : рекомендації для впровадження. IFES Ukraine, 2024. 88 с. URL: <https://www.ifesukraine.org/wp-content/uploads/2024/02/ifes-ukraine-optimization-of-electoral-processes-2024-02-21-ukr-1.pdf-1.pdf>

Гринько М.С. Політичні кампанії в сучасній Україні : організація, проведення, аналіз. Львів : Видавництво ЛНУ, 2021. 270 с.

Ковальчук І. В. Менеджмент виборчих кампаній в Україні : теорія і практика. Київ : Центр політичних досліджень, 2022. 310 с.

Мохончук Б. Виборчі системи : порівняльно-правове дослідження. Харків: Юрайт, 2021. 306 с.

О'Коннелл Ш., Смут С., Абі Халіл С. Навички проведення виборчих кампаній : посібник. [Б.м.] : Національний Демократичний Інститут, 2021. 256 с. URL: https://50vidsotkiv.org.ua/wp-content/uploads/pdf/NDI_Handbook_01122019.pdf

Політичні технології в сучасних владних процесах : навчальний посібник / В.Ф. Смолянук, С.С. Бульбенюк, Ю.М. Манелюк та ін. Київ : КНЕУ, 2021. 328 с.

Швед Ю. Р. Вибори від А до Я: Настільна книга менеджера виборчої кампанії. Львів : Астролябія, 2023. 280 с.

Cohen M. D. Modern political campaigns : How professionalism, technology, and speed have revolutionized elections. 2nd ed. Rowman & Littlefield, 2025. 264 с.

Thurber J., Dulio D.A. Campaigns and elections American style : The changing landscape of political campaigns. 6th ed. Routledge, 2024. 350 с.

Додаткова:

Бахметьев А. Є. Виборчі технології в Україні: специфіка застосування та тенденції розвитку : дис...доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спец. : 052 «Політологія». Одеса, 2024. 194 с. URL:

<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/20917/1/Bakhmetyev.pdf>

Винничук О., Кобильник В. Практика застосування виборчих технологій під час президентських виборчих кампаній: український досвід. *Політологічний вісник*. 2023. №90. С.272-282. URL: <https://zpv.knu.ua/index.php/pb/article/download/182/162>

Вонсович С. Технології політичних процесів : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 104 с. URL:

<http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8095/Vonsovych-S.-Tekhnolohii-politychnykh-protsesiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Гендерні аспекти й політичне фінансування на виборах в Україні : джерела доходу й механізми влади. IFES Ukraine, 2021. 36 с. URL: https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2021/08/ifes_gender_and_political_finance_in_ukrainian_elections_sources_of_income_and_patterns_of_power_july_2021_ukrainian.pdf

Гоцур О. Соціальні мережі і політичний PR в українських та закордонних виборчих кампаніях. *Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка" (Журналістика)*. 2021. №2(2). С.53-67.

Захист виборчих прав адміністративними судами в Україні : Збірник тез доповідей. Київ : Компанія «Ваїте», 2021. 274 с. URL:

<https://www.osce.org/files/f/documents/3/7/493111.pdf> OSCE

Місцеві вибори 2020 року в Україні : звіт за підсумками. IFES Ukraine, 2021. 148 с. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2021/02/IFES-Post-Election-Report-2020-Local-Elections-v1-2021-2-17-UKR.pdf>

- Остаточний звіт за результатами спостереження на місцевих виборах – 2020. Громадянська мережа «ОПОРА». Київ, 2021. 140 с. URL: https://www.oporaua.org/longrid/PDF/OPORA_Local-Elections-Report_2020-printt.pdf
- Остаточний звіт – Місцеві вибори в Україні 25 жовтня 2020 року. OSCE / ОБСЄ, 2021. 55 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/8/3/480326.pdf>
- Остапець Ю., Дудінський В. Виборчі системи і технології : навчально-методичні рекомендації. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський нац. ун-т», 2024. 33 с
- Павленко І.А., Даниляк О.О., Макаров Г.В. Нормативно-правове забезпечення та управління виборчим процесом – оцінка ефективності та рекомендації (за підсумками виборчої кампанії-2020). Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2021. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-01/vyborchiyi-process.pdf>
- Політичні партії і вибори: українські та світові практики. Випуск 5. Львів, 2021. 388 с.
- Політичні партії і вибори: українські та світові практики. Випуск 6. Львів, 2022. 372 с.
- Політичні партії і вибори: українські та світові практики. Випуск 7. Львів, 2023. 320 с.
- Політичні партії і вибори: українські та світові практики. Випуск 8. Львів, 2024. 364 с.
- URL: https://projects.lnu.edu.ua/pise-cefu/wp-content/uploads/sites/15/2024/08/Parties_Vol_8.pdf
- Посібник із вирішення виборчих спорів (навчальний посібник). IFES Ukraine, 2023. URL: <https://www.ifesukraine.org/wp-content/uploads/2023/10/ifes-ukraine-election-dispute-resolution-v1-2023-10-24-ukr.pdf>
- Фінансування передвиборної агітації на місцевих виборах 2020 року: ключові досягнення і виклики. IFES Ukraine, 2021. 16 с. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2021/01/IFES-Ukraine-2020-Local-Elections-Campaign-Finance-Report-d1-2020-12-29-Ukr.pdf>
- Шиханов Р.Б. Місто Запоріжжя (1940-2020 роки) : Становлення та розвиток місцевих органів влади : монографія. Запоріжжя : АА Тандем, 2023. 310 с.
- 2020 Local Elections in Ukraine : Post-Election Report. IFES Ukraine, 2021. 66 p. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2021/02/IFES-Post-Election-Report-2020-Local-Elections-v1-2021-2-17-ENG.pdf>
- Brief Overview of Ukraine’s New National Referendum Law. IFES, 2021. 6 p. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2021/04/IFES-Brief-Overview-on-the-New-Ukraine-National-Referendum-Law-2021-04-05-d6-Eng-AK.pdf>
- Maurer A.D. Digital technologies in elections : Questions, lessons learned, perspectives Council of Europe, 2021. 56 p. URL: <https://rm.coe.int/arditadriza-maurer-digital-technologiesregulations-fin/16809e7f8f>
- Political Finance and Gender Equality in Ukrainian Elections. IFES, 2021. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2020/04/IFES-Ukraine-Political-Finance-and-Gender-Equality-in-Ukrainian-Elections-v1-2020-04-27-Eng.pdf>

Інформаційні ресурси:

- Офіційний сайт Центральної виборчої комісії України. URL: <http://www.cvk.gov.ua>
- Виборчий кодекс України. Закон України №396-ІХ від 9 грудня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим, оскільки курс побудовано на відпрацювання отриманих теоретичних знань на практичних заняттях. Курс має ієрархічну структуру, кожна тема є доповненням до попередніх знань, тож пропуски занять неприпустимі (лише з поважної причини).

Відповідно до Закону та внутрішніх правил ЗНУ викладач має здійснювати моніторинг відвідування студентами академічних занять. Фіксація наявних на занятті студентів відбувається на початку заняття. Відсутні студенти помічаються відповідною позначкою у журналі академічної групи.

У разі відсутності студента передбачено відпрацювання пропущеного заняття за домовленістю з викладачем у години консультації.

Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

«Дистанційне навчання». Зважаючи на запровадження в Україні (через агресію російської федерації) з 24 лютого 2022 року режиму воєнного стану та вимушений перехід ЗНУ на **дистанційне навчання** – заняття у виші відбуваються у змішаному очно-дистанційному режимі, з використанням програм організації відеоконференцій **Zoom** або **Google Meet**. Уся інформація щодо особливостей дистанційного навчання розміщується у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ **Moodle** (<https://moodle.znu.edu.ua>). Студент має регулярно відвідувати сторінку курсу в Moodle та стежити за змінами та оновленнями. Реквізити для входу на відеозаняття через Zoom або Google Meet розміщуються у розкладі занять факультету історії та міжнародних відносин у АСУНП МКР (<https://mkr.znu.edu.ua/>), а також у нульовій секції курсу у системі Moodle.

Кожен студент, під час заняття у Zoom або Google Meet (лекція, семінар, консультація, поточний та підсумковий контроль), повинен забезпечити свою візуальну присутність шляхом увімкнення відеокамери на комп'ютері або смартфоні та у системі Zoom або Google Meet. Звук під час заняття має бути вимкненим. Якщо студент має запитання – він піднімає руку. Звук вмикається лише під час відповіді студента (програмно), або для короткої репліки (шляхом натискання і утримання клавіші «пробіл» на клавіатурі). Якщо студенту необхідно ненадовго відійти від монітору, візуальне зображення може бути тимчасово відключене.

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. Усі письмові роботи, що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепарафразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади

оформлення цитувань Ви можете знайти на платформі Moodle за посиланням: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857>

Використання фрагментів тексту, згенерованих ChatGPT та іншими чат-ботами штучного інтелекту з великими мовними моделями, у письмових роботах є плагіатом у разі, якщо не вказано джерело походження тексту, тому всі фрагменти, продуковані ChatGPT та іншими чат-ботами штучного інтелекту, мають бути відповідним чином марковані в текстах, що подаються студентами і мають на меті процедуру оцінювання викладачем.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки застосовуються відповідні дисциплінарні заходи згідно Кодексу академічної доброчесності ЗНУ: https://www.znu.edu.ua/docs/kodeks_akadem_chnoyi_dobrochesnost_.pdf.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки України імені Володимира Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Дискусії на семінарах чи лекціях відбуваються із проявом поваги до опонентів та модератора. Слово для доповіді чи репліки надає модератор (викладач чи визначений ним студент). Ознакою бажання висловити свою думку з боку студента є піднята рука.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Електронні пристрої можна використовувати лише за умови виробничої необхідності в них (за погодженням з викладачем).

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту та сторінку дисципліни у Moodle та реагуватимуть своєчасно. Усі робочі оголошення можуть надсилатися студентам через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Ваша електронна пошта має бути підписана Вашим справжнім ім'ям та прізвищем, а не нікнеймом.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методик проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на

повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога Марти Ірини Вадимівни (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.